

Univerzitet Crne Gore

UNIVERZITET CRNE GORE | POMORSKI FAKULTET KOTOR
UNIVERSITY OF MONTENEGRO | FACULTY OF MARITIME STUDIES
KOTOR

Put I Bokeljkse brigade 44, 85330 KOTOR
TEL/FAX ++382(0)32 - 303 - 184
CENTRALA ++382(0)32 - 303 - 188
www.ucg.ac.me/pfkotor, pfkotor@ucg.ac.me.
Ž.R. 510-227-38
PIB 02016702
PDV 30/31-03951-6

Kotor, 1.10.2020.

Broj 01-2812

UNIVERZITET CRNE GORE
Centar za doktorske studije
Senat Univerziteta
PODGORICA

Poštovani,

U prilogu dostavljam odluku Vijeća Pomorskog fakulteta Kotor i obrazac D1 za kandidata mr Nexhata Kapidanija, na dalji postupak.

S poštovanjem,

DEKAN

Prof.dr Špiro Ivošević

Vijeće Pomorskog fakulteta Kotor na sjednici koja je održana dana 30.09. 2020. godine, u skladu sa čl. 64. stav 2 Statuta Univerziteta i čl. 35 i 55. Pravila doktorskih studija, te čl. 12 Poslovnika o radu Vijeća, donijelo je sljedeću

O D L U K U

Usvaja se izvještaj Komisije za ocjenu polaznih istraživanja i podobnosti doktorske teze „Analiza isplativosti i model primjene jedinstvenog nacionalnog pomorskog prozora u malim obalnim zemljama“ i kandidata mr Nexhata Kapidanija.

Predlaže se Senatu Univerziteta da prihvati kao podobnu doktorsku tezu pod nazivom „Analiza isplativosti i model primjene jedinstvenog nacionalnog pomorskog prozora u malim obalnim zemljama“ i kandidata mr Nexhata Kapidanija

Ova odluka se dostavlja Centru za doktorske studije i Senatu Univerziteta.

O b r a z l o ž e n j e

Vijeće Pomorskog fakulteta Kotor je na ovoj sjednici razmatralo Izvještaj komisije o ocjeni podobnosti doktorske teze „Analiza isplativosti i model primjene jedinstvenog nacionalnog pomorskog prozora u malim obalnim zemljama“ i kandidata mr Nexhata Kapidanija, to jest o ocjeni polaznih istraživanja (obrazac D1) i isti prihvatio, pa je odlučeno kao u dispozitivu.

Ova odluka se dostavlja Centru za doktorske studije i Senatu Univerziteta.

Kotor, 30.09. 2020.

Broj 01- 2812

DEKAN

Prof.dr Špiro Ivošević

OCJENA PODOBNOSTI DOKTORSKE TEZE I KANDIDATA

OPŠTI PODACI O DOKTORANDU	
Titula, ime i prezime	mr Nexhat Kapidani
Fakultet	Pomorski fakultet
Studijski program	Pomorske nauke – doktorske studije
Broj indeksa	2/14
Podaci o magistarskom radu	<ul style="list-style-type: none"> Naziv: Implementacija sistema nadzora i upravljanja pomorskim saobraćajem (VTMIS-a) u Crnoj Gori naučna oblast: Pomorske nauke Institucija na kojoj su završene magistarske studije: Univerzitet Crne Gore – Fakultet za pomorstvo Kotor godina završetka: 2014 srednja ocjena : „A“ – 9.76
NASLOV PREDLOŽENE TEME	
Na službenom jeziku	Analiza isplativosti i model primjene jedinstvenog nacionalnog pomorskog prozora u malim obalnim zemljama
Na engleskom jeziku	Cost-benefit analysis and implementation model of the National Maritime Single Window in small coastal states.
Datum prihvatanja teme i kandidata na sjednici Vijeća organizacione jedinice	23.07.2020. godine
Naučna oblast doktorske disertacije	Informaciono-komunikacioni sistemi u pomorstvu
Za navedenu oblast matični su sljedeći fakulteti	
Pomorski fakultet Kotor	
A. IZVJEŠTAJ SA JAVNE ODBRANE POLAZNIH ISTRAŽIVANJA DOKTORSKE DISERTACIJE	
<p>Kandidat mr Nexhat Kapidani je dana 23.09.2020 godine u Sali za sjednice Pomorskog fakulteta u Kotoru, u vremenu od 13:00 do 13:50 časova javno prezentovao obrazloženje teme doktorske disertacije „Analiza isplativosti i model primjene jedinstvenog nacionalnog pomorskog prozora u malim obalnim zemljama“.</p> <p>Kandidat je u prezentaciji predstavio osnovni motiv istraživanja i kroz pregled literature obrazložio aktuelnost teme. Nakon toga kandidat je obrazložio cilj i hipoteze istraživanja, plan istraživanja i do sada postignute rezultate. Tokom prethodnog istraživačkog rada kandidat je kompletirao detaljan pregled postojeće literature i regulative vezane za jedinstveni nacionalni pomorski prozor (NMSW – <i>National Maritime Single Window</i>) razvio opšti model okruženja za NMSW, analizirao sve procese koje uključuje implementacija i korišćenje NMSW-a, predstavio postojeći model komunikacije (<i>AS IS</i>) prilikom dolaska i odlaska brodova u crnogorske luke, kao i željeni (<i>TO BE</i>) model komunikacije između zainteresovanih strana nakon uvođenja NMSW-a. Kao rezultat sagledavanja svih neophodnih koraka u implementaciji i eksplotaciji NMSW-a, razvijen je analitički model za procjenu isplativosti uvođenja NMSW-a, koji su ogleda u matematičkom modelu za kvantifikaciju troškova i dobiti prilikom uvođenja NMSW-a. Koristeći statističke podatke za pomorski saobraćaj u Crnoj Gori i zemlje okruženja, kroz razvijeni analitički model je</p>	

napravljena procjena isplativosti primjene NMSW-a u Crnoj Gori. Kreirani model može biti od posebnog značaja za male obalne zemlje, koje imaju ograničene resurse, kada razmatraju različite opcije za implementaciju NMSW-a. Pored analize isplativosti primjene NMSW-a, kandidat je u dosadašnjem istraživanju dao i predlog tehničkog rješenja, odnosno arhitekture NMSW-a u Crnoj Gori. Na kraju, kandidat je predstavio i buduće pravce istraživanja. U narednoj fazi kandidat će raditi na razradi mogućih tehničkih rješenja i predlogu optimalnog modela za implementaciju NMSW-a za zadate početne uslove, u smislu početnog stanja pomorskih IKS-a u nekoj zemlji. Pored toga, dalji istraživački rad podrazumijeva i sagledavanje mogućnosti adaptacije i nadogradnje predloženog modela analize isplativosti primjene NMSW-a na druge savremena pomorske IKS, poput CISE (*Common Information Sharing Environment*), STM (*Sea Traffic Management*) i slično. Nakon javnog izlaganja polaznih istraživanja od strane kandidata, članovi komisije su kroz pitanja i komentare dali preporuke kandidatu za fokusiranje na specifične teme, koje mogu poboljšati razvijeni analitički model isplativosti primjene NMSW-a, omogućiti njegovu eventualnu primjenu na druge informaciono-komunikacione sisteme (IKS) u pomorstvu, analizu modela finansiranja NMSW-a, kao i na dalju razradu tehničkih aspekata implementacije NMSW-a, u zavisnosti postoećeg stanja IKS-a u pomorstvu. Komisija je ocijenila da su polazna istraživanja sprovedena veoma uspješno, u skladu sa temom i ciljevima i da je tema kojom se kandidat bavi aktuelna, o čemu svjedoči i publikacija naučnog rada u časopisu sa SCI(E) liste u 2020. godini.

B. OCJENA PODOBNOSTI TEME DOKTORSKE DISERTACIJE

B1. Obrazloženje teme

Male pomorske zemlje, koje su atraktivne za razvoj pomorskog saobraćaja, kruzing turizma i jahting turizma, u koje spada i Crna Gora, moraju posebnu pažnju obraćati na zaštitu mora od zagadenja, efikasno upravljanje lukama, na povećanje stepena sigurnosti i bezbjednosti u lukama i na moru. U skladu sa savremenim trendovima digitalne transformacije svih se gemenata privrede i u pomorstvu se primjena savremenih informaciono-komunikacionih sistema (IKS) pokazala kao najefikasnije rješenje za pomenute potrebe. Jedan od takvih IKS-a predstavlja Jedinstveni nacionalni pomorski prozor (NMSW). NMSW ima za cilj da harmonizuje i pojednostavi postupak najave, dolaska i odlaska brodova iz luka. Odluka Međunarodne pomorske organizacije (IMO - International Maritime Organisation) da primjenu NMSW učini obaveznom u svim zemljama članicama koje su ratifikovale FAL konvenciju (IMO Konvencija o olakšicama u međunarodnom pomorskom saobraćaju) bi mogla značajno uticati na pomorski saobraćaj. To bi mogla biti potencijalna prilika za zemlje u razvoju, ali i prijetnja ukoliko se NMSW ne sproveđe na adekvatan način. Zapravo, postoji rizik da troškovi implementacije budu veći od koristi.

Implementacija ovog sistema je zahtjevna i sa stanovišta potrebne tehničke ekspertize i sa stanovišta potrebnih finansijskih sredstava. Da bi se stekao uvid u isplativost primjene ovakvog složenog IKS-a u malim pomorskim zemljama, kroz istraživanje će se kreirati generalni analitički model za kvantifikaciju troškova i benefita primjene NMSW-a. Na osnovu prikupljenih statističkih podataka o pomorskom saobraćaju u Crnoj Gori biće prikazana kompletna analiza isplativosti NMSW-a za konkretan slučaj male pomorske zemlje. Pored toga, u istraživanju će biti razmatrani i različiti modeli primjene NMSW-a i predložena optimalna tehnička rješenja za zadate početne uslove postojećih IKS-a.

B2. Cilj i hipoteze

U polaznim istraživanjima su identifikovani izazovi u implementaciji NMSW-a u nerazvijenim i malim obalskim državama. Cilj istraživanja ove doktorske disertacije jeste da se napravi analitički model za kvantifikaciju troškova i benefita implementacije NMSW-a, da bi se provjerila isplativnost primjene ovog savremenog IKS-a u pomorstvu u malim pomorskim zemljama, koje se nalaze u razvoju i koje imaju ograničene finansijske i ljudske resurse. Pored toga, drugi cilj je da se predloži

optimalno tehničko rješenje za primjenu NMSW-a u slučaju kada su poznati početni uslovi, u smislu postojećih IKS-a u pomorstvu.

Istraživanje se zasniva na sledećim hipotezama:

1. Moguće je napraviti generalni metod za analizu isplativosti primjene NMSW-a za male obalne zemlje.
2. Ako se uzmu u obzir i indirektne koristi primjene NMSW-a, onda je implementacija NMSW-a u malim obalskim zemljama koje imaju ograničene resurse, poput Crne Gore, isplativa i opravdana.
3. Za zadate uslove početnog stanja IKS-a u institucijama zaduženim za upravljanje pomorskim saobraćajem, moguće je definisati optimalan model implementacije NMSW-a, sa odgovarajućim tehničkim rješenjem.

B3. Metode i plan istraživanja

Na osnovu uvida u postojeću literaturu, moguća tehnička rješenja za implementaciju NMSW-a i zahtjeve koji se stavljuju pred obalnim zemljama, definisan je cilj doktorske disertacije i plan istraživanja koji obuhvata primjenu sledećih metoda:

- analizu postojeće literature i regulative vezane za implementaciju NMSW-a,
- analizu svih procesa koje treba da obuhvati implementacija i korišćenje NMSW-a,
- matematičko modelovanje i kvantifikacija isplativosti primjene NMSW-a,
- prikupljanje relevantnih statističkih podataka za pomorski saobraćaj u Crnoj Gori i primjena dobijenih statističkih podataka u razvijeni matematički model,
- analizu postojećih predloženih tehničkih rješenja za implementaciju NMSW-a i izbor optimalnog metoda za zadate uslove, u smislu stanja postojećih IKS-a u pomorstvu.

Istraživanje će biti realizovano u četiri faze.

U prvoj fazi tokom istraživanja bi se napravio pregled literature kao i opis trendova razvoja NMSW-a i sličnih IKS-a u svijetu i EU. Naime, trenutno postoji mnogo pojmove sličnih NMSW-u, koji imaju isto ili slično značenje, pa bi se to u ovom poglavlju detaljno objasnilo. Tokom pregleda literature poseban akcenat bi bio na dostupnu literaturu koja tretira implementaciju NMSW-a i sličnih rješenja u malim obalnim zemljama, kao i u zemljama okruženja sa kojima Crna Gora ima sličnu organizaciju pomorske administracije.

U drugoj fazi istraživanja akcenat će biti stavljena na analizu postojećeg stanja u pomorskom poslovanju u Crnoj Gori, kao i na predlog željenog stanja u pogledu primjene NMSW-a u Crnoj Gori. Ovo podrazumijeva i detaljan opis postojećeg stanja u Crnoj Gori u oblasti koja se tiče postupaka i procedura prilikom dolaska i odlaska brodova iz crnogorskih luka. Naime, uplovljavanju i isplovljavanju broda iz luke prethodi niz koraka i procedura koje zainteresovane strane moraju obaviti kako bi se ovi procesi mogli izvršiti. U ovim procesima učestvuju privredni subjekti koji predstavljaju brod (brodar, zapovjednik broda, agent ili lice koje ovlasti brodar), privredni subjekti koji predstavljaju samu luku uplovљenja i isplovljena (pilotska služba, koncesionar luke i dr) kao i mnogi državni organi, shodno svojim ovlašćenjima. Tu spadaju: Lučka kapetanija, Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama, Ministarstvo unutrašnjih poslova – Pomorska granična policija, Ministarstvo finansija – Carina, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja – Fitosanitarna inspekcija, Uprava za inspekcijske poslove i dr. Svi ovi subjekti za potrebe poslovanja dostavljaju ili zahtijevaju određene podatke. Većina ovih podataka se unosi u neke od postojećih informacionih sistema. Postojeći informacioni sistemi nisu muđusobno povezani tako da se dešava da se isti podatak unosi više puta u različite informacione sisteme, pošto oni nisu međusobno povezani. Takođe se dešava da procedure i forme koje zahtijevaju zainteresovane strane nisu u skladu sa međunarodnom FAL konvencijom IMO-a o olakšicama u međunarodnom pomorskom saobraćaju, koja je usvojena 9. aprila 1965. godine, sa izmjenama i dopunama (Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori, br 8/66 i 49/75). Do sada u Crnoj Gori nije bilo

istraživanja na ovu temu. Istraživanje zahtijeva multidisciplinarni pristup, kao i znanja i vještine iz više oblasti, uključujući: pomorski saobraćaj, sigurnost na moru i informaciono-komunikacione tehnologije.

U trećoj fazi istraživanja cilj je da se dođe do generalnog metoda za analizu isplativosti implementacije NMSW-a, koji je opšti i primjenljiv za sve zemlje koje namjeravaju da primjene NMSW. Najprije je potrebno sagledati i analizirati sve troškove neophodne za uvođenje NMSW-a. U prvom redu to su pripremni troškovi, pa tehnički troškovi prilikom same implementacije, trošak obuke zaposlenih koji će raditi na novom sistemu, kao i kasnije troškovi održavanja. Osim što će se dati matematički model za kvantifikaciju troškova, koristeći literaturu navest će se i neki konkretni primjeri troškova, na osnovu dosadašnjih iskustava u svijetu.

Nakon analize troškova, preći će se na analizu koristi koje imaju države koje uvođe NMSW. Osim što će se pojedinačne koristi pobrojati i detaljno analizirati one će se pokušati i kvantifikovati i potkrijepiti nekim primjerom iz dostupne literature. Naravno, neke koristi je teško kvantifikovati i u tom slučaju će se primijeniti kvalitativna analiza tih dobiti. Dakle, cilj je kreirati matematički model kvantifikacije koristi prilikom uvođenja NMSW-a.

Na koncu treće faze imat ćemo generalni metod za analizu isplativosti primjene NMSW-a za svaku zemlju.

U četvrtoj fazi istraživanja generalni metod za analizu isplativosti primjene NMSW-a će se primjeniti na Crnu Goru. U ovoj fazi bi se pribavili svi neohodni ulazni podaci, kako statistički tako i drugi, koji se tiču pomorskog saobraćaja i koji su bitni za određivanje troškova i koristi prilikom uvođenja NMSW-a. Na taj način, koristeći se poznatim ulaznim podacima za Crnu Goru, predočit će se analiza troškova i koristi, kao i odgovarajući zaključci prilikom implementacije NMSW-a. U ovoj fazi će se osim podataka iz Crne Gore, koristiti i istraživanja i dostupni podaci iz zemalja u okruženju koje imaju slično ustrojstvo u pomorstvu. Imajući na umu da je teško kvantifikovati sve koristi koje bi Crna Gora imala uvođenjem NMSW-a, dala bi se i detaljna kvalitativna analiza tih dobiti. Na osnovu dobijenih rezultata, ukoliko su troškovi veći od dobiti, predložio bi se optimalan model implementacije NMSW-a, kako bi se troškovi smanjili a korist povećala. Ova, nazovimo je studija slučaja, mogla bi se koristiti kao referentna tačka za druge male pomorske države u razvoju, koje su svjesne svojih ograničenih resursa, ali od kojih se zahtijeva (ili su spremne) da implementiraju NMSW.

U zaključnim razmatranjima teze će se opisati i savremeni trendovi u pomorskim IKS, kao i rješenja koja se nude kroz naučnoistraživačke projekte iz programa Horizon 2020 na kojima kandidat učestvuje. Kao nastavak ovih istraživanja, u budućnosti bi se sagledala mogućnost primjene predloženog modela za NMSW i na ostale slične IKS-e u pomorstvu poput CISE-a (Common Information Sharing Environment), STM-a (Sea Traffic Management), koji trenutno nisu obavezni, ali imajući na umu sve veću digitalizaciju to uskoro mogu i biti.

B4. Naučni doprinos

Kroz ovo istraživanje će se obaviti kompleksna teorijska i empirijska analiza, kako kvalitativna tako i kvantitativna, svih procesa koje treba obuhvatiti prije i tokom implementacije, kao i kasnije, tokom korišćenja NMSW-a. Rezultat disertacije će biti generalni matematički model za potrebe kvantifikacije isplativosti primjene NMSW-a. Time će biti od posebnog značaja za male obalske zemlje, koje imaju ograničene resurse, jer će prije uslaska u proces implementacije NMSW-a, moći da naprave validnu procjenu odnosa troškova i dobitaka koji će se ostvarati uvođenjem NMSW sistema.

U disertaciji će biti predložene mjere za optimizaciju troškova kao i povećanje dobiti koje male obalne države, pa time i Crna Gora mogu imati, implementacijom NMSW-a. Na osnovu dobijenih rezultata, kao i analize postojećih tehničkih rješenja, predložit će se metoda za izbor optimalnog rješenja za primjenu NMSW-a za zadate uslove trenutnog stanja postojećih pomorskih IKS-a.

Generalno, rezultati ovog istraživanja bi trebali da doprinesu boljem sagledavanju potreba za NMSW-om i uspješnijej implementaciji NMSW-a, posebno u manjim pomorskim zemljama u razvoju.

B5. Finansijska i organizaciona izvodljivost istraživanja

Za istraživanje nisu potrebna dodatna finansijska sredstva. Doktorand je bio korisnik Nacionalne stipendije za izvrsnost za doktorske studije koje se odnosila na tromjesečni istraživački boravak na Pomorskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci u toku 2017. god., u okviru projekta „Visoko obrazovanje i istraživanje za inovacije i konkurentnost“ (INVO/HERIC). Istraživanje je izvodljivo i neophodno zbog planirane implementacije NMSW-a u Crnoj Gori u narednim godinama.

Mišljenje i prijedlog komisije

Komisija smatra da je kandidat uspješno sproveo polazna istraživanja, u skladu sa temom i definisanim ciljevima istraživanja. Takođe, evidentno je da je tema kojom se kandidat bavi aktuelna, posebno imajući u vidu da Crna Gora planira implementaciju ovog pomorskog IKS-a, a da je od aprila 2019. godine to obaveza svih zemalja potpisnica IMO FAL konvencije. Komisija takođe smatra da tema odgovara po svom sadržaju nivou doktorskih studija, da omogućava originalni naučno-istraživački rad koji odgovara međunarodnim kriterijumima kvaliteta disertacije, kao i da kandidat može na osnovu sopstvenog istraživačkog znanja i stečenog praktičnog iskustva dokazati hipoteze i realizovati postavljeni cilj.

Komisija ocjenjuje predloženu temu disertabilnom i predlaže Vijeću Pomorskog fakulteta Kotor i Senatu Univerziteta Crne Gore da prihvate pozitivan Izvještaj Komisije i odobre realizaciju doktorske disertacije doktoranda mr Nexhata Kapidanija.

Prijedlog izmjene naslova

(po potrebi predložiti izmjenu naslova)

Prijedlog promjene mentora i/ili imenovanje drugog mentora

(titula, ime i prezime, ustanova)

Planirana odbrana doktorske disertacije

2022. god.

Izdvojeno mišljenje

(popuniti ukoliko neki član komisije ima izdvojeno mišljenje)

Ime i prezime

Napomena

(popuniti po potrebi)

ZAKLJUČAK

Predložena tema po svom sadržaju odgovara nivou doktorskih studija.	DA	NE
Tema je originalan naučno-istraživački rad koji odgovara međunarodnim kriterijumima kvaliteta disertacije.	DA	NE
Kandidat može na osnovu sopstvenog akademskog kvaliteta i stečenog znanja da uz adekvatno mentorsko vođenje realizuje postavljeni cilj i dokaže hipoteze.	DA	NE

UNIVERZITET CRNE GORE
Obrazac D1: Ocjena podobnosti doktorskse teze i kandidata

Komisija za ocjenu podobnosti teme i kandidata

Prof. dr Tatijana Dlabač, Univerzitet Crne Gore, Pomorski fakultet,
Crna Gora, predsjednik Komisije

Dlabač

Prof. dr Enis Kočan, Univerzitet Crne Gore, Elektrotehnički
fakultet, Crna Gora, mentor

E. Kočan

Prof. dr Edvard Tijan, Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet,
Hrvatska, komentor

E. Tijan

U Kotoru i Rijeci,
28.09.2020. god.

DEKAN

MP

Komisija za ocjenu podobnosti teme i kandidata	
Prof. dr Tatijana Dlabač, Univerzitet Crne Gore, Pomorski fakultet, Crna Gora, predsjednik Komisije	<i>Dlabač</i>
Prof. dr Enis Kočan, Univerzitet Crne Gore, Elektrotehnički fakultet, Crna Gora, mentor	<i>E. Kočan</i>
Prof. dr Edvard Tijan, Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet, Hrvatska, komentor	<i>E. Tijan</i>
U Kotoru i Rijeci, 28.09.2020. god.	DEKAN

PRILOG

PITANJA KOMISIJE ZA OCJENU PODOBNOSTI DOKTORSKE TEZE I KANDIDATA	
Prof. dr Enis Kočan	Komentarisati mogućnost primjene predloženog modela analize isplativosti na CISE sistem? Koliku slobodu imaju zemlje članice EU u definisanju NMSW rješenja, obzirom na regulativu iz januara 2019. godine o uvođenju EMSWe (<i>European Maritime Single Window environment</i>)?
Prof. dr Edvard Tijan	Sugestija da se uključi i analiza modela finansiranja NMSW-a u istraživanje.
Prof. dr Tatijana Dlabač	Koјi su to mogući modeli finansiranja implementacije NMSW-a? Koјi su izvori podataka koji su primjenjeni u modelu analize isplativnosti, a vezani su za pomorski saobraćaj u Crnoj Gori i može li se procijeniti njihova validnost?
PITANJA PUBLIKE DATA U PISANOJ FORMI	
(Ime i prezime)	
(Ime i prezime)	
(Ime i prezime)	
ZNAČAJNI KOMENTARI	